

5

Varhaiskasvatuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Toimiva lastensuojelu -työryhmän loppuraportista ja luonnoksesta lastensuojelun laatusuosituksiksi

HEL 2013-009652 T 05 02 00

Päätösehdotus

Varhaiskasvatuslautakunta päättäne antaa kaupunginhallitukselle sosiaali- ja terveystieteiden Toimiva lastensuojelu -työryhmän loppuraportista ja luonnoksesta lastensuojelun laatusuosituksiksi seuraavan sisältöisen lausunnon siltä osin kuin ne koskevat varhaiskasvatusta:

Peruspalveluministerin asettama Toimiva lastensuojelu -työryhmä jätti loppuraporttinsa 19.6.2013. Samalla selvitysryhmän alatyöryhmä luovutti peruspalveluministerille luonnoksen laatusuosituksiksi, joka on tarkoitettu ohjaamaan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelutyön tekemistä ja järjestämistä.

Selvitysryhmä katsoo, että toiminnan parantamista tarvitaan kaikilla tasoilla: asiakastyössä, koulutuksessa, toiminnan ohjauksessa ja kansallisessa johtamisessa. Puutteiden korjaamiseksi ryhmä ehdottaa yhteensä 54 lastensuojelua kehittävästä toimenpiteistä. Lastensuojelun laatusuositusluonnoksessa korostetaan kokemusta osallisuudesta ja aidosta yhteistyöstä sekä vastuuta huolehtia palvelujen ja tuen saannista.

Varhaiskasvatuslautakunta pitää luonnosta lastensuojelun laatusuosituksiksi hyvänä ja kattavana lähtökohtana laadukkaana lastensuojelun toteutumiselle. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta tärkeää on erityisesti toimiva yhteistyö kaupungin eri toimijoiden kesken. Yhdessä luodut rakenteet ja sopimukset sekä yhteisesti sovitut toimintatavat edistävät lapsen ja perheen edun parasta mahdollista toteutumista, kuten raportissa todetaan.

Varhaiskasvatusviraston eri palvelumuodoissa lastensuojelulliset tavoitteet liittyvät erityisesti varhaiseen tukeen ja ehkäisevään lastensuojeluun. Raportissa mainitut asiakasperheiden tukeminen, hyvän lapsuuden turvaaminen sekä syrjäytymisen ehkäisy ovat keskeisiä varhaiskasvatuksen tavoitteita.

Helsingissä varhaiskasvatusvirasto tekee sosiaali- ja terveystieteiden kanssa yhteistyötä, joka toteutuu erityisesti varhaisen tuen palveluohjauksessa sekä neuvolan laajaan terveystarkastukseen liittyvän tietojen vaihdon kautta. Varhaiskasvatusviraston ja sosiaali- ja

terveysviraston perhe- ja sosiaalipalvelujen johtoryhmillä on säännölliset tapaamiset, joissa yhteistyötä suunnitellaan ja arvioidaan. Vuosina 2006-2007 päivähoito ja lapsiperheiden palvelut valmistelivat yhdessä Riskitekijät ja suojaavat tekijät -oppaan, joka on Helsingissä laajasti käytössä.

Kun päivähoidossa olevan lapsen osalta herää huoli tai perheen tilanteesta nähdään riskitekijöitä, päivähoidossa tärkeintä on tukea ja havainnoida lasta, keskustella tilanteesta huoltajien kanssa ja tarvittaessa käsitellä lapsen ja perheen tilannetta moniammatillisessa yhteistyöpalaverissa. Tarvittaessa päivähoidon työntekijät konsultoivat lastensuojelun toimijoita, ja mikäli tilanne vaatii, tehdään lastensuojeluilmoitus. Päivähoidossa on tärkeää ottaa vanhempien kanssa asiat rohkeasti puheeksi ja puuttua huolestuttaviin tilanteisiin jo varhaisessa vaiheessa.

Yhteistyön toteutumisen näkökulmasta varhaiskasvatustalautakunta pitää tärkeänä myös sitä, että päivähoidon tekemien lastensuojeluilmoitusten osalta lapsen ja perheen asian käsittelyn etenemisestä saadaan riittävästi tietoa siten, että varhaiskasvatus voi omalta osaltaan vahvistaa lapsen hyvinvointia kriisitilanteissa.

Työryhmän esitys lastensuojelun laatusuosituksiksi nostaa eräiksi keskeisiksi tekijöiksi välittävän vuorovaikutuksen sekä lapsi- ja perhelähtöisyyden. Helsingin varhaiskasvatuksessa työtä tehdään yhdessä perheiden kanssa kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatusvirasto ottaa toiminnassaan huomioon vanhemmuuteen liittyvät erityiset haasteet, jotka liittyvät erilaisiin perhemalleihin, mediaympäristöön sekä syrjäytymiseen.

Varhaiskasvatusvirastossa on panostettu kasvatuskumppanuuteen, moninaisten perheiden kohtaamiseen ja vanhemmuuden tukemiseen. Monikulttuuristen perheiden osalta tästä hyvänä esimerkkinä on yhteistyössä lasten neuvolan ja opetustoimen kanssa toteutettu kieli- ja osallisuusohjelma Ota Koppi!. Yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä niin päivähoidossa kuin avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa on vanhempien kasvatustietoisuuden tukeminen, mikä osaltaan vastaa ehkäisevän lastensuojelun haasteisiin.

Hyvän lapsuuden keskeiset tekijät ovat turvallinen huolenpito ja hyvä vuorovaikutus. Päivähoito on tärkeä perheen ulkopuolinen kehitysyhteisö, jossa voidaan turvallisissa olosuhteissa muodostaa suojaavia tekijöitä lapselle silloinkin, kun huolenpito ja vuorovaikutus muutoin vaarantuvat.

Varhaiskasvatusvirastossa positiivisen diskriminaation rahoituksella tasoitetaan alueellisia eroja resursoimalla varhaiskasvatuksen perustyöhön enemmän voimavaroja indikaattorien osoittamille alueille.

Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jossa kuvataan lapsen vahvuudet ja tarpeet oppijana sekä toimenpiteet, joilla lapsen kasvua ja kehitystä parhaiten tuetaan. Samoin kaikille asiakasperheille laaditaan palvelusuunnitelma. Nämä asiakirjat toimivat lapsen tukemiseen liittyvien toimenpiteiden pohjana myös silloin, kun lapsen ja perheen tilanteesta johtuen joudutaan tekemään lastensuojelullisia toimenpiteitä.

Varhaiskasvatusviraston alaisuudessa toimii noin 70 leikkipuistoa, joissa tarjotaan avoimia varhaiskasvatuspalveluja, kuten leikkitoimintaa, koululaisten iltapäivätoimintaa sekä leikkitoiminnan kerhoja. Leikkipuistoissa toimivien sosiaaliohjaajien ammatilliseen osaamiseen kuuluu myös perheiden kohtaaminen, tukeminen ja palveluohjaus kriisitilanteissa. Leikkipuistojen henkilöstörakennetta on viime vuosina muutettu siten, että sosiaaliohjaajien suhteellinen osuus henkilöstöstä on kasvanut.

Varhaiskasvatuslautakunta katsoo, että varhaiskasvatuksen näkökulmasta vaikutusta on erityisesti raportin yhteistyötä koskevilla toimenpide-ehdotuksilla. Säädösten selkeyttäminen ja toimintatapojen yhtenäistäminen helpottaa yhteistyötä, vaikka Helsingissä toimivasta yhteistyöstä on nykytilanteessakin hyviä kokemuksia. Toimenpide-ehdotuksista erityisesti ehdotukset 2-9 parantavat toteutuessaan myös varhaiskasvatusviraston edellytyksiä hoitaa sille kuuluvia ehkäisevän lastensuojelun ja varhaisen tuen tehtäviä.

Palvelurakenteeseen liittyvän toimenpide-ehdotuksen 39 mukaan hyvinvoinnin edistäminen ja ehkäisevä työ tulee lainsäädännöllä säätää peruspalveluja, kuten varhaiskasvatusta, järjestävien tahojen tehtäväksi. Varhaiskasvatuspalvelujen tehtäviä ei kuitenkaan tule lainsäädännöllä lisätä. Mikäli kuitenkin näin toimitaan, tulee samalla varmistaa riittävät resurssit.

Valtakunnalliseen lapsi- ja nuorisopoliittiseen ohjelmatyöhön liittyviä toimenpide-ehdotuksia 51-54 varhaiskasvatuslautakunta pitää kannatettavina.

Lausuntopyynnössä pyydetään myös ottamaan kantaa lastensuojelun henkilöstömitoitukseen. Varhaiskasvatuksessa tapahtuvat toimenpiteet toteutuvat pääosin päivähoitoasetuksessa määritellyn hoito- ja kasvatushenkilöstön ja lasten välisen suhdeluvun puitteissa. Varhaiskasvatuksessa ei oteta kantaa siihen, minkälaista resursointia lastensuojelun sosiaalityössä tarvitaan.

Esittelijä

20.08.2013

Vakaj/5

Hallintokeskus on pyytänyt varhaiskasvatuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle 10.9.2013 mennessä peruspalveluministerin asettaman Toimiva lastensuojelu -työryhmän loppuraportista ja luonnoksesta lastensuojelun laatusuosituksiksi. Lausuntoa on pyydetty myös sosiaali- ja terveyslautakunnalta. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on pyytänyt kaupunkia antamaan lausuntonsa 30.9.2013 mennessä. Lausuntopyynnössä pyydetään erityisesti ottamaan kantaa lastensuojelutyössä tarvittavan henkilöstön määrään liittyviin kysymyksiin. Lausuntoa on pyydetty myös sosiaali- ja terveyslautakunnalta, opetuslautakunnalta sekä talous- ja suunnittelukeskukselta.

STM:n lausuntopyyntö, Toimiva lastensuojelu -työryhmän loppuraportti sekä luonnos lastensuojelun laatusuosituksiksi ovat tämän asian liitteenä nro 1.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Mikko Mäkelä, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 310 24378
mikko.makela(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2013-009652 ministeriön lausuntopyyntö

Tiedoksi

Kaupunginhallitus